

بررسی نقش گردشگری پل طبیعت تهران در توسعه اقتصادی شهر تهران

مریم السادات میراسمعیلی

کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی گردشگری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

maryammiresmaeili@yahoo.com

ارسال: مهر ماه ۹۶ پذیرش: آبان ماه ۹۶

چکیده

در دو دهه اخیر با ظهور اندیشه توسعه پایدار در صنعت گردشگری، در سپهر علمی و اجرایی و در سطح ملی و بین المللی نگرانی های فرازینده ای در خصوص تأثیرات نامطلوب و مخرب گردشگری انبوه مطرح شده است. توسعه پایدار یکی از اهداف عینی این عصر از صنعت گردشگری است، پس اندازه گیری عملکرد و اثرات جنبه های اقتصادی، اجتماعی فرهنگی و زیست محیطی آن در مقصد های گردشگری، یک ضرورت است، بنابر این پژوهش حاضر با هدف نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری با استفاده از روش شناسی توصیفی تحلیلی، پیمایشی به بررسی نقش پل طبیعت تهران در توسعه پایدار گردشگری شهری پرداخته که طی آن به منظور گردآوری اطلاعات از روش های استادی و کتابخانه ای و روشهای میدانی پرسشنامه و مصاحبه با مردم مسئولین مرتبط گردشگران بهره گرفته شده است و همچنین از ابزارهای مختلفی همچون پرسشنامه، فیش برداری از اسناد و مدارک و آمارهای موجود مشاهدات میدانی و مصاحبه با مردم و مسئولین مربوطه استفاده گردیده است. جامعه مورد مطالعه در این تحقیق گردشگران پل طبیعت تهران می باشد که ۳۸۰ گردشگر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده است. اطلاعات گردآوری شده براساس آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از آزمون کای اسکویری می باشد که از طریق نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافه های پژوهش نشان می دهد که رابطه معنی داری بین نقش پل طبیعت تهران و توسعه اقتصادی شهری در ابعاد زیست محیطی اجتماعی فرهنگی و اقتصادی وجود دارد و رابطه معنا داری بین ساختار فیزیکی پل طبیعت تهران برای رفاه گردشگران وجود ندارد.

واژگان کلیدی: گردشگری شهری، توسعه پایدار شهری، توسعه پایدار گردشگری شهری، پل طبیعت تهران.

۱. مقدمه

مفهوم گردشگری شهری از دهه ۱۹۸۰ وارد فهرست تحقیقات شده است [۱]. نواحی شهری به دلیل آنکه جاذبه های تاریخی و فرهنگی بسیار زیادی دارند، اغلب مقاصد گردشگری مهمی محسوب می شوند [۹]. شهرها معمولاً با جاذبه های متنوع و بزرگی همچون موزه ها، بناهای یادبود، تئاترها، استادیوم های ورزشی، پارک ها، شهریازی، مراکز خرید، مناطقی با معماری تاریخی و مکانهایی مربوط به حوادث مهم با افراد مشهور، ... نقش بارزی در شکل گیری گردشگری شهری و جذب گردشگر داردو از سوی دیگر به دلیل پایین بودن هزینه و زمان جابه جایی برای دستیابی به مقاصد گردشگری، درنتیجه گردشگران بسیاری را جذب می کنند [۸]. پل طبیعت، اولین پل صرفاً پیاده رو در ایران می باشد که بوستان آب و آتش و

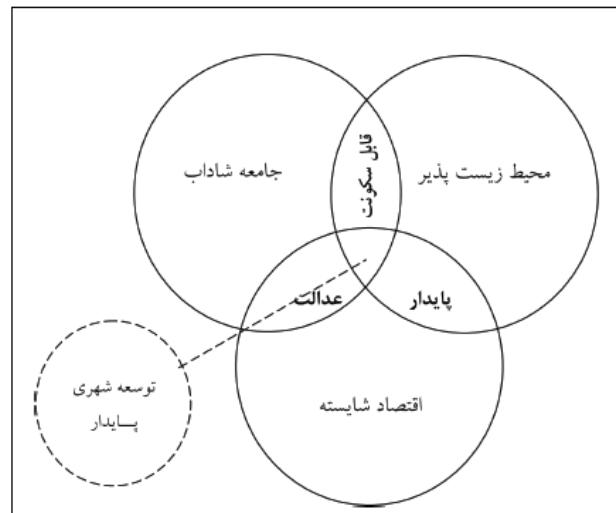
پارک جنگلی طالقانی را به یکدیگر متصل می کند. این پل در ۲۱ مهر ماه ۱۳۹۳ افتتاح گردید و در نقطه‌ای واقع شده که محل تلاقي شربان های اصلی پایتخت مانند بزرگراه های مدرس، همت، حقانی و رسالت است. پل طیعت بزرگ ترین پل عبور و مرور غیر خودرویی کشور به حساب می آید که مساحت آن ۷۰۰۰ متر مربع می باشد. پل مذکور با شرایطی منحصر به فرد، یکی از مقاصد گردشگری شهر تهران و دست آخر هم نماد جدیدی برای پایتخت به حساب می آید. وقتی زمین های عباس آباد طراحی می شد دو پل به عنوان گذرگاه پیاده برای اتصال دو جبهه شرقی و غربی بزرگراه مدرس در نظر گرفته شده بود. این دو پل با یکدیگر تلفیق و به صورت یک پل در چند سطح در آمد و به این ترتیب پل طیعت شکل گرفت. در طراحی این پل از معماری پل های ایرانی مانند پل خواجه الهام گرفته شده و یک سازه کاملا سازگار با محیط زیست و طیعت است که نمونه مشابه آن در پارک های ملی و طبیعی کشورهای فرانسه، کانادا، هلند، بلژیک، مالزی و استرالیا ساخته شده است. پل طیعت با ویژگی های محیطی خود دارای جاذبه های طبیعی و فرهنگی و چشم اندازهای زیبا است و مورد توجه گردشگران زیادی می باشد و غالبا از مقاصد گردشگری شهر تهران محسوب می شود. پل طیعت با جاذبه های طبیعی با قابلیت‌های تفرجی، آموزشی، ورزشی و طیعت گردی می تواند با سرمایه گذاری مناسب و بررسی جامع با در نظر گرفتن ضوابط و مناسبات زیست محیطی خاص خود، نقش موثر و مطلوبی را به عنوان مکانهای تفرجی و آموزشی برای اوقات فراغت اشار مختلف جامعه اینها نموده و مورد استفاده اصولی قرار گیرد، حال اینکه این پل به لحاظ دارا بودن شرایط طبیعی و چشم اندازهای طبیعی و دارا بودن سبقه گردشگری مستلزم آن است که گردشگری را به عنوان یکی از فعالیت های سازگار و پایه در ناحیه پذیرفت، که با برنامه ریزی دقیق در زمینه گردشگری در این منطقه باعث از بین رفتن ناپایداری و مشکلات عدیده ای چون آلودگی زیست محیطی، و تغییر کاربری زمین، تخریب فرهنگ زمین و فشارهای اقتصادی و... شود. رشد گردشگری در پل طیعت منتج به منافع بسیاری برای شهر تهران شده است اما گسترش بدون برنامه آن هم بهای سنگینی به همراه دارد، علی‌رغم استقبال فراوان گردشگران از جاذبه های مهیا و نامهیای پل طیعت به سبب نداشتن الگویی مناسب در مقوله توسعه گردشگری عموما با موانع و چالش های فراوانی مواجه می شود که بعضاً این امر در آینده موجب ناپایداری منطقه گردیده است، گردشگری در پل طیعت در چند سال اخیر با تاثیر گذاری عمیق بر بنیانهای اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی، فرایند پایداری و توسعه منطقه را با چالش های جدی روپوش ساخته است، به طوری که در کنار منافع عمدتاً اقتصادی مجموعه ای از هزینه های اجتماعی و زیست محیطی ناشی از رشد فعالیت های گردشگری در حوزه شهری را نمایان کرده است بطوری که توسعه فعالیت های گردشگری زمینه را برای تخریب منابع گردشگری و اثرات منفی بر ابعاد اجتماعی- فرهنگی جامعه را در منطقه فراهم خواهد کرده و موجب خواهد شد از اصول توسعه پایدار گردشگری فاصله بگیرد. به عبارت دیگر نقش توسعه گردشگری در پل طیعت به عنوان عامل محركی جهت توسعه و همچنین در حال تبدیل شدن به عامل مخرب در روند توسعه ناحیه ای است، این امر در تضاد با اصول توسعه پایدار گردشگری است و به عنوان شاهدی بر روند ناپایدار توسعه حوزه مورد مطالعه و روند نامطلوب توسعه و افول کیفیت را گوشزد می کند، از این رو هدف این تحقیق بررسی نقش پل طیعت تهران در توسعه گردشگری شهری است و ضروری است که با شناسایی عوامل موثر در توسعه گردشگری در پل طیعت با توسعه اقتصادی شرایط را برای رسیدن به توسعه پایدار و پایداری فراهم ساخت

۲. تئوری و پیشینه تحقیق

۱.۲. گردشگری پایدار

گردشگری شهری، کنش متقابل گردشگران - میزبان و تولید فضای گردشگری پیرامون سفر به مناطق شهری با انگیزه های متفاوت و بازدید از جاذبه ها و استفاده از تسهیلات و خدمات مربوط به گردشگری است که آثار متفاوتی را در فضای شهری بر جای می نهد [۵]. گردشگری پایدار را توریسمی می دانند که از نظر اکولوژیکی و بوم شناختی بی خطر، از نظر اقتصادی

قابل اجرا و ممکن و از نظر اجتماعی قابل پذیرش باشد [۶]. به منظور نشان دادن نحوه ارتباط گردشگری شهری پایداری و توسعه پایدار شهری بر پایه یک مدل مفهومی، ابعاد و شاخص‌های توسعه پایدار شهری بیان می‌شود. هما نگونه که در شکل (۱) مشاهده می‌شود، از ترکیب سه بعد اصلی توسعه یعنی: جامعه (جامعه شاداب)، اقتصاد (اقتصاد شایسته) و اکولوژی (محیط زیست) شکلی یافته است. از آنجایی که هدف از ترکیب این سطوح با یکدیگر رسیدن به توسعه پایدار است، در ابتدای امر لازم است تعادل و پایداری در هر یک از این سه بعد اصلی مشخص شود [۷]. حد مورد نیاز مقوله‌های پایداری، تعادل و کیفیت در هر یک از این ابعاد با توجه به هویت آن بعد به صورت ویژه‌ای جلوه یافته است. یعنی همانگونه که در شکل ملاحظه می‌شود، یعنی مفهوم مدنیت را در خود درک کرده باشد. به عبارت دیگر مردم از زندگی در آن «جامعه باید شاداب باشد» «ولا اجتماع راضی باشند و در حالی که مشارکت گسترده‌ای در اداره امور دارند، مفهوم حقوق شهروندی و برابری در روح آن اجتماع تجلی یافته باشد. محیط قابل زیست نیز نشان از تعادل و کیفیت اکوسیستم‌های محلی مانند هوا، آب، خاک و غیره داشته و نحوه ارتباط انسان و طبیعت را مشخص می‌سازد و بر پایداری منابع و ظرفیت محیط تأکید دارد. در نهایت اقتصاد (شایسته) نیز به معنی در جریان بودن حداقل درصدی از درآمدهای عام اقتصادی در جامعه است، که قابلیت برخورد بنیادی و اساسی با نیازهای اولیه و روزمره ساکنان را داشته باشد. براساس مدل مفهومی، توسعه شهری پایدار تنها در صورتی دست یافتنی است که همپوشانی دو به دوی این سطوح به صورت سازمان یافته و متعادل صورت پذیرفته و مقایم مشخص شده در شکل زیر را تداعی نماید [۱۰]. بدین ترتیب گردشگری شهری مانند هر پدیده دیگری در صورتی می‌تواند باعث توسعه شهر شود که در راستای اهداف و زمینه‌های توسعه شهری پایدار که بدان اشاره گردید، باشد.

شکل ۱- مدل مفهومی ابعاد مختلف و شاخص‌های موثر در توسعه شهری پایدار [۱۰]

۲.۲. نقش منظر شهری پلها و جاذبه‌های گردشگری در توسعه شهری

شهرهای توریستی، بیش از دیگر شهرها به کیفیت منظر شهری وابسته‌اند. چراکه بخش مهمی از ادراکات گردشگران نه تنها از طریق ذهنی، بلکه بصیری انجام می‌گیرد [۳]. هنگامی که گردشگران در حال رسیدن به شهر مقصد هستند، آنچه در ابتدا توجه آنان را به خود جلب می‌کند، منظر شهری است. در واقع منظر شهری است که اولین قضاؤت و تصویر ذهنی از شهر را در گردشگر به وجود می‌آورد. شکل گیری این تصویر از منظر شهر از همان مبادی ورودی شهر آغاز می‌شود و در جریان حضور گردشگر در شهر ادامه می‌یابد. که در این میان، عناصر منظر شهری هم چون تزئینات بیرونی ساختمناها، بالک نهاد، خیابان‌های تاریخی، نور پردازی معابر شهری، نظم سنگفرش پیاده روهای هندسه و فیزیک تابلوهای اطلاع رسانی، آب نمایان، پاکیزگی شهر، میدان‌های شهری، پارک‌ها و فضاهای سبز، مجسمه‌ها و تندیس‌ها، هماهنگ بودن معماری

ساختمان‌ها، نوع مصالح به کار رفته در ساختمنها، کاربرد هنر بومی در نمای ساختمان‌ها، روشنایی اتوبان‌ها، پل‌های هوایی، زیبایی کلی شهر، نقاشی و رنگ آمیزی دیوارها، گل‌ها و گیاهان، درختان و درختچه‌های موجود در شهر و غیره بر تصویر ذهنی گردشگر نقش مؤثری دارد. اهمیت شهر و گردشگران در این نکته نهفته است که گردشگران در سطح شهرها عموماً پیاده حرکت می‌کنند و به این ترتیب فرصت مناسب برای درک عناصر زیبایی شناسی، تاریخی، برنامه‌ریزان: هنری، فرهنگی، اجتماعی، رفتاری و غیره را در شهر دارند [۳]. برنامه‌ریزان شهری از رفتار پرسه زدن شهر وندان برای طراحی زون پیاده یا پیاده راه به ویژه در بخش‌های مرکزی، تجاری و قدیمی شهرها بهره می‌برند و بدین ترتیب به پرسه زدن شهر وندان در سطح شهرها جهت و موقعیت جغرافیایی خاص می‌دهند. امروزه هم در شهرهای ایران خیابان‌های خاص برای پرسه زدن مورد استفاده قرار می‌گیرند به همین دلیل مغازه‌های ویترینی شهرها به تدریج به این خیابان‌ها کشیده می‌شوند به عبارتی می‌توان گفت که از این طریق، رفتار پرسه با رفتار خرید در مسیر معینی برهم انطباق داده می‌شوند [۴]. تأکید پژوهشگران بر جنب‌های بصری مقاصد گردشگری، در واقع تأکید بر اهمیت منظر شهری (ظاهر بصری شهر) است. به نظر می‌رسد در حوزه‌ی رقابتی گردشگری که در آن شهرها بر سر جذب گردشگر به سمت خود، به شدت با یکدیگر در رقابت اند، اهمیت منظر شهری و ضرورت توجه به آن بیش از گذشته در جریان است. امروزه توسعه گردشگری شهری مانند گذشته تنها با برخورداری از امکانات و تسهیلات امکان‌پذیر نیست. زیرا گردشگران امروزی حساس‌تر و موشکافانه تر از قبل به بازدید از شهر می‌پردازند و عناصر منظر شهری بر آنان تأثیر بسزایی دارد. بنابراین برنامه‌ریزان شهری و گردشگری باید با بهره‌های گیری از نگرش هنری، ذوقی، معنایی و زیباشناختی (از جمله بهره‌های گیری از نمادها و نشان‌های شهری، طراحی و برنامه‌ریزی مبلمان شهری، طراحی فضاهای سبز، توجه به نوع مصالح و رنگ و نما، توجه به منظر سخت و نرم و غیره) به طور خلاقانه تری به طراحی و برنامه‌ریزی منظر شهری پردازند [۳]. یکی از سازه‌های دست انسان که در تمام شهرها و کشورها جود دارد پل است. یک پل می‌تواند بسیار ساده و عادی باشد که شما تنها از آن برای عبور و گذر کردن استفاده کنید، یا اینکه می‌تواند خاص و ویژه باشد و یا طراحی منحصر به فردی داشته باشد که خود آن تبدیل به جاذبه‌ای گردشگری شود در ادامه‌ی مطلب به معرفی چند پل زیبا، عجیب و یا حتی ترسناک در جهان خواهیم پرداخت که خود دلیلی برای جذب گردشگر هستند. مطالعات مختلفی در زمینه پایداری صورت گرفته از جمله:

جدول ۱- مطالعات انجام شده در زمینه گردشگری و پایداری در سطح بین المللی

نام پژوهشگر	سال انتشار	موقعیت جغرافیایی	عنوان موضوع	نکات کلیدی و نتایج	روش گردآوری اطلاعات
فارال	۱۹۹۲	آمریکا/امیریکا و هاوایی) سیاست توسعه گردشگری	گردشگری به عنوان یک عنصر در توسعه پایدار	اگر گردشگر کیفیت زندگی ساکنان محلی را بهبود نخشد نمی توان آن را به عنوان توسعه پایدار معرفی کرد	مشخص نیست / توصیفی
کلمن	۱۹۹۲	فرانسه/لنگدوك - روسیه	اهمیت مداخله بخش عمومی (یا در مشارکت بخش خصوصی) برای توسعه پایدار گردشگری	توسعه گردشگری به عنوان یک چارچوب نظری و برنامه ریزی بخش عمومی جهت حافظت از طبیعت و محیط ساخته شده به شرط تامین و پاسخگویی به نیاز گردشگری انبوه امکان پذیر است	داده های آماری / توصیفی
اون و همکاران	۱۹۹۳	انگلستان/فستیوال شهر (فستیوال میدوزل در حومه شهر)	توسعه گردشگری پایدار در فستیوال حومه شهر و روستا ها	واسستگی زیاد گردشگر به به کیفیت محیط اثر از موقعیت بسیار ویژه در حال مناظره با گردشگری پایدار قرار می دهد	کیفی (تجربه شخصی) / توصیفی
گیلبرت و همکاران	۱۹۹۴	کنیا و کامرون، پارک ملی	اهداف پایداری پارکهای ملی آفریقا	بطور کلی رویکرد گردشگری مسئول توسعه مناسبی که رفاه مردم انتظار جامعه میزبان محیط و گردشگرا را داکثر می کند را به مهره دارد	مرور تجارت گذشته توصیفی
مسک و مونکر	۱۹۹۵	آمریکا (هاوای) (استراتژی مدیریت تو蕊سم تو蕊سم)	ازیابی استراتژی های مدیریت تو蕊سم برای توسعه پایدار	بطور حتم مستلزم مداخله و قانونگذاری دولت بجای تنظیم قوانین و مقرارات توسعه خود صفت است. متابع تاریخی می تواند به وسیله روشاهای ارزش گذاری و یا سایر روشاهای سهمیه بندی شود.	مرور تجارت گذشته/توصیفی
هاکینیز و کانینکام	۱۹۹۶	آمریکا (پروژه دیس نیز آمریکا) پروژه توسعه گردشگری	توسعه گردشگری پایدار و مشارکت عمومی	توسعه گردشگری پایدارنمی تواند قابل درک باشد اگر شهر های محلی از فرایند برنامه ریزی علرغم منافع اقتصادی پروژه های توسعه مستثنی شوند	مرور تجارت گذشته/توصیفی
ویلسون	۱۹۹۶	پاریسادوس و ایالت لوکیا در جزایر کارائیب توسعه گردشگری	مسئله پایداری در گردشگری کارائیب	سیاست توسعه پشتیبانی کننده رشد گردشگری پایدار مسائل و مشکلات زیاد ایجاد کرده است و شکاف قابل توجه ای بین تئوری و عمل در توسعه گردشگری پایدار دیده شود	مشاهده، مصاحبه مرور تجارت گذشته/توصیفی
دریمل و کمون	۱۹۹۶	استرالیا (کاهش موافع بزرگ نواحی تاریخی جهان، میراث جهانی)	معیارهای اقتصادی اجتماعی برای گردشگری پایدار	به منظور توسعه گردشگری پایدار ابتدا مدیران آژنسها باید اطلاعات کاملی برای مدیریت داشته باشد دوم یک جریان کاهش نیافتی از منافع شبکه ای اقتصادی می باید توسعه و تقویت شود	مرور تجارت گذشته/توصیفی
کنیست و همکاران	۱۹۹۷	اندونزی (بالی) پروژه توسعه گردشگری	توسعه پایدار گردشگری و مدیریت نواحی ساحلی	به منظور توسعه گردشگری پایدار بیشنهاد یک رویکرد یکپارچه ای که اکوسیستم ساحلی را در درون متن سیاستهای گردشگری فرهنگی محافظت و احیا کند می شود	مشاهده توصیفی
تونسان	۱۹۹۸	ترکیه (اور گروب محلی پروژه توسعه گردشگری)	ریشه توسعه گردشگری ناپایدار در سطح دستیابی به نیازمند انتخابهای سخت سیاسی فرایند تصمیم گیری مطمئن همکاری اپراتورهای تور بین المللی و آژانسهای محلی است	دستیابی به توسعه گردشگری پایدار در سطح محلی در یک کشور در حال توسعه نیازمند انتخابهای سخت سیاسی فرایند تصمیم گیری مطمئن همکاری اپراتورهای تور بین المللی و آژانسهای محلی است	صاحبه شخصی مشاهده و تجربه شخصی صنعت گردشگری انتوصیفی
سووفیلد وی	۱۹۹۸	چین - میان چین (فستیوال فرنگی)	روش شناسی تاریخی از ارزیابی و پایداری	داوری در مردم پایداری در نبود یک چشم انداز تاریخی و یا مطالعه دوراه ای می باید با هوشیاری مورد بحث و توجه قرار گیرد	مشاهده مشارکتی و یک تحلیل وضعیت / توصیفی
گریفن	۱۹۹۸	ایرلند (لوگ دراگ در تجارت و بازار گانی) اپراتورهای تور	یک تحقیق تجربی از گردشگری پایدار	صنعت گردشگری در حال کنکاش برای گسترش اصول اساسی توسعه گردشگری پایدار برای درک مقاومت دستور جلسه ۲۱ به سوی برنامه ریزی گردشگری	بررسی پرسشنامه ای در صنعت گردشگری/توصیفی
تی جیو کو	۲۰۰۵	کره جنوبی	توسعه یک فرایند ارزیابی و پایداری گردشگری یک رویکرد مفهومی	ارزیابی پایداری نیازمند تدوین یک چارچوب جامع مشکل از سیستم انسانی و اکوسیستم طبیعی است که در آن شاخص های پایداری نقش مهمی دارد	مرور تجارت گذشته/توصیفی
احمد عبدالاه اف	۲۰۰۴	هوکایدو زاپن	گردشگری و توسعه پایدار در هوکایدو زاپن	با توجه به تعاریف مختلف و خط مشاهی ارائه شده و با ترکیب آنها مدلی قابل فهم و اجرا در عمل کرده که شامل سه دایره محدود مرکز از مفهوم پایداری است هسته اصلی مدل برای بین نسلی به عنوان هدف اصلی توسعه پایدار می باشد	مرور تجارت گذشته/توصیفی
بارکووا استوی کوا	۲۰۰۸	بلغارستان	پایداری گردشگری در بلغارستان	نتایج این پژوهش عبارتند از ۱- گردشگری روستایی در مناطق مورد مطالعه به سطح مطلوبی از توسعه خود نرسیده است ۲- روشاهای بازاریابی نیازمند توسعه محصولات پیچیده گردشگری می باشد ۳- عوامل طبیعی، جغرافیایی، انسانی، فیزیکی و اقتصادی توسعه در مناطق مورد مطالعه فراهم آمده است	مشاهده، مصاحبه مرور تجارت گذشته/توصیفی
ترسا سی چو تواو جنو فرای ول	۲۰۰۸	گردشگری به عنوان یک استراتژی معیشت پایدار	گردشگری به عنوان یک استراتژی مفهوم و عمل می پردازند و بیان می کند که رویکرد معیشت پایدار به عنوان رویکردی قابل اجرا و عملیاتی بوسیله فعالیتهای چند گانه پشتیبانی می گردد و به گردشگران خدمات ارائه می دهد و منافع پایدار را برای جامعه میزبان به همراه دارد، معنی می کند	به بررسی جنبه های مختلف و مرتبط از توسعه پایدار و گردشگری پایدار در	مرور تجارت گذشته/توصیفی

۳. مواد و روشها

روش شناسی مورد استفاده، به صورت نظام وار و همه جانبه نگر با تأکید بر روش شناسی توصیفی- تحلیلی و شیوه های ترکیبی شامل زمینه یابی (پیمایشی)، کیفی و کمی است. لازم به ذکر است که در این مقاله به منظور گردآوری اطلاعات از روش های اسنادی و کتابخانه ایی و روش های میدانی پرسشنامه و مصاحبه با گردشگر گرفته شده است . جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق پل طبیعت تهران است که ۳۸۰ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده که تلاش شده از همگی آنها نظر سنجی شود و در قسمت یافه های تحقیق و نتایج تحقیق در ابتدا داده ها استخراج و از طریق نرم افزار SPSS پردازش آزمون کای اسکویر سازماندهی شد. در سال ۱۳۸۸ خورشیدی فراخوانی از سوی شرکت نوسازی عباس آباد در رسانه ها منتشر شد و طراحی این پل در قالب یک مسابقه انجام و عملیات اجرایی آن از اوخر ۶ ماه دوم سال ۱۳۸۹ آغاز گردید. پیش از اینکه مسابقه طراحی پل طبیعت برگزار شود، مهندسان شرکت نوسازی عباس آباد پژوهش های اولیه ای را درخصوص ویژگی های این پل انجام دادند. کارشناسان این شرکت چند مورد مهم را در طراحی این پل مدنظر قرار دادند که اولین اولویت توجه به مسائل محیط زیست در طراحی این پل بود. با توجه به اینکه پل طبیعت در نقطه ای واقع شده است که تمامی شاهراه های پایتخت مانند بزرگراه مدرس، همت، حقانی و رسالت از بالای این پل به خوبی دید دارد، محل جانمایی آن نیز از اهمیت زیادی برخوردار است پل طبیعت، اولین پل صرفا پیاده رو در ایران می باشد که بوستان آب و آتش و پارک جنگلی طالقانی را به یکدیگر متصل می کند. این پل در ۲۱ مهر ماه ۱۳۹۳ مصادف با عید غدیر خم با حضور جناب آقای دکتر قالیاف افتتاح گردید. پل طبیعت در نقطه ای واقع شده که محل تلاقی شریان های اصلی پایتخت مانند بزرگراه های مدرس، همت، حقانی و رسالت است.

شکل ۲- موقعیت پل طبیعت تهران

شکل ۳- چشم انداز پل طبیعت تهران

۴. نتایج و بحث

۱۰. نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در ابعاد اقتصادی

در جهت آزمون این شاخص از ۴۰ مولفه و ۲۳ گویه برای شاخص توسعه در ابعاد اقتصادی استفاده شده این مولفه ها شامل اشتغال و فعالیت، درآمد اشتغال و توزیع آن، تقویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت، سرمایه گذاری می باشد.

۱۱.۴ اشتغال و فعالیت

جهت بررسی نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص اشتغال و فعالیت از ۶ گویه استفاده شده است با توجه به میزان احتمال محاسبه شده کوچکتر از رد در سطح ۰/۰۵ می باشد بنا بر این رابطه معنا داری بین نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص استمرار و گسترش فعالیت های گردشگری، اشتغال افراد غیر بومی در مشاغل سودآور و کلیدی بخش گردشگری، رضایت از شغل در بخش گردشگری، ایجاد فرصت های شغلی برای زنان، ایجاد فرصت های شغلی برای جوانان، ایجاد و توسعه کارآفرینی، افزایش فرصت های شغلی برای جامعه میزبان وجود دارد.

جدول ۲ - نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص اشتغال و فعالیت

		شاخص								
		طیف لیکرت: ۱. خیلی زیاد. ۲. زیاد. ۳. متوسط. ۴. کم. ۵. خیلی کم								
کای اسکویر		۵	۴	۳	۲	۱				
گردشگری های فعالیت گسترش و استمرار	معنا دار	۳۸۰	.۰۰۰۳	۲۰	۴۱.۴۹۲	۶۷	۷۲	۱۰۹	۶۱	۷۱
گردشگری بخش	کلیدی و سودآور مشاغل در بومی غیر افراد اشتغال	۳۸۰	.۰۰۰	۱۶	۵۲.۳۲۹	۴۲	۷۹	۹۰	۱۲۹	۴۰
گردشگری بخش در از شغل رضایت	معنا دار	۳۸۰	.۷۵۰	۱۶	۱۱.۹۱۷	۹	۲۹	۱۴۷	۴۶	۱۴۹
زنان برای شغلی های فرصت ایجاد	معنا دار	۳۸۰	.۰۰۰	۱۶	۵۰.۱۹۵	۵۰	۴۰	۱۵۴	۹۱	۴۵
جهانان برای شغلی های فرصت ایجاد	معنا دار	۳۸۰	.۰۰۰	۱۶	۴۸.۲۵۲	۱۹	۶۲	۱۳۹	۹۲	۶۸
میزبانی جامعه برای شغلی	های فرصتی کارآفرینی، افزایش توسعه و ایجاد	۳۸۰	.۰۰۰	۱۶	۵۴.۶۲۹	۶۰	۶۱	۱۲۶	۶۶	۶۷

۲۰.۴ درآمد اشتغال و توزیع آن

جهت بررسی نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص درآمد اشتغال و توزیع آن از ۸ گویه استفاده شده است با توجه به میزان احتمال محاسبه شده کوچکتر از رد در سطح ۰/۰۵ می باشد بنا بر این رابطه معنا داری بین نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص ایجاد درآمد برای نهادهای محلی، کاهش فقر، افزایش درآمد کسبه ای محلی، ثبات درآمدی، افزایش درآمد جامعه میزبان، افزایش نرخ اشتغال در بخش گردشگری به کل اشتغال، افزایش تعداد کل شاغلان (مستقیم و غیر مستقیم) در بخش گردشگری، افزایش درآمد سرانه جمعیت ساکن از گردشگری وجود دارد.

جدول ۳- نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص درآمد اشتغال و توزیع آن

کای اسکویر					طیف لیکرت: ۱. خیلی زیاد ۲. زیاد ۳. متوسط ۴. کم خیلی کم					شاخص				
نوع	ن	ن	ن	ن	۵	۴	۳	۲	۱					
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۴۵.۴۶۷	۶۸	۳۵	۱۶۱	۵۷	۵۹	محلى نهادهای برای ایجاد درآمد				
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۳۴.۹۹۵	۲۵	۴۲	۱۷۷	۷۳	۶۳	قرف کاهش				
معنا دار	۳۸۰	/۰۱۳	۱۶	۳۱.۲۲۹	۱۶	۳۲	۱۴۷	۱۱۱	۷۴	محلى ی کسبه درآمد افزایش				
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۴۲.۲۸۱	۵۷	۴۷	۱۵۳	۵۵	۶۸	درآمدی ثبات				
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۷۱.۰۳۶	۴۴	۵۳	۱۲۸	۶۵	۹۰	میزبان ی جامعه درآمد افزایش				
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۲۰	۵۵.۸۰۹	۷۸	۵۴	۱۲۲	۷۶	۵۰	افزایش نرخ اشتغال در بخش گردشگری به کل اشتغال				
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۵۱.۴۷۹	۴۰	۳۵	۱۱۹	۱۰۸	۷۸	افزایش تعداد کل شاغلان (مستقیم و غیر مستقیم) ا در بخش گردشگری				
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۲۶.۴۹۴	۱۳	۴۰	۱۲۲	۱۳۶	۶۹	افزایش درآمد سرانه جمعیت ساکن از گردشگری				

۳.۱۰.۴. تقویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت

جهت بررسی نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص تقویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت از ۳ گویه استفاده شده است با توجه به میزان احتمال محاسبه شده کوچکتر از رد در سطح ۰/۰۵ می باشد بنا بر این رابطه معنا داری بین نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص افزایش کالاها و تولیداتی که از منابع محلی ساخته شده و در کسب و کار گردشگری عرضه می گردد، افزایش بنگاههای اقتصادی کوچک و متوسط محلی مربوط به گردشگری در مقصد افزایش جمعیت محلی در گیر در تجارت گردشگر وجود دارد.

جدول ۴- نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص تقویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت

کای اسکویر					طیف لیکرت: ۱. خیلی زیاد ۲. زیاد ۳. متوسط ۴. کم ۵. خیلی کم					شاخص				
نوع	ن	ن	ن	ن	۵	۴	۳	۲	۱					
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۶۸.۰۱۴	۴۱	۴۹	۱۱۵	۷۷	۹۸	افزایش کالاها و تولیداتی که از منابع محلی ساخته شده و در کسب و کار گردشگری عرضه می گردد				
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۶۱.۹۱۸	۴۰	۹۲	۱۱۹	۵۷	۷۲	افزایش بنگاههای اقتصادی کوچک و متوسط محلی مربوط به گردشگری در مقصد				
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۱	۲۰	۴۴.۹۸۰	۵۳	۹۱	۱۲۱	۷۳	۴۲	افزایش جمعیت محلی در گیر در تجارت گردشگر				

۴.۰.۱۴. سرمایه گذاری

جهت بررسی نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص سرمایه گذاری از ۶ گویه استفاده شده است با توجه به میزان احتمال محاسبه شده کوچکتر از رد در سطح ۰/۰۵ می باشد بنا بر این رابطه معنا داری بین نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص سرمایه گذاری در خدمات آموزشی ترویجی و اطلاع رسانی، سرمایه گذاری افراد

بومی در بخش گردشگری، افزایش سرمایه گذاری در زمینه‌ی تأسیسات زیربنایی مربوط به گردشگری، افزایش سرمایه گذاری در زمینه‌ی فعالیت‌های تولیدی مربوط به گردشگری، ایجاد مؤسسه‌های اقتصادی جدید مرتبط با بخش گردشگری وجود دارد و در شاخص افزایش سرمایه گذاری در زمینه‌ی خدمات رفاهی مربوط به گردشگری این رابطه وجود ندارد..

جدول ۵- نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در شاخص سرمایه گذاری

نوع پل	N	نوع آزادی	نوع محلی	نوع نیازمند	شاخص					
					طیف لیکرت: ۱. خیلی زیاد ۲. زیاد ۳. متوسط ۴. کم ۵. خیلی کم	۵	۴	۳	۲	۱
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۵۶۸۳۴	۵۲	۴۲	۱۵۴	۷۸	۵۴	رسانی اطلاع و ترویجی آموزشی خدمات در گذاری سرمایه
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۴۹.۲۶۳	۴۴	۴۰	۱۱۱	۱۰۸	۷۷	گردشگری بخش در بومی گذاری افراد سرمایه
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۶۰.۰۷۶	۷۲	۶۵	۱۴۴	۵۹	۴۰	به مربوط زیربنایی تأسیساتی زمینه در گذاری سرمایه افزایش گردشگری
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۱۶	۴۳.۰۱۵	۴۱	۸۶	۱۱۵	۵۹	۷۹	به مربوط تولیدی های فعالیتی زمینه در گذاری سرمایه افزایش گردشگری
معنا دار نیست	۳۸۰	/۰۶۱	۱۶	۲۵.۵۰۶	۵۲	۶۸	۱۶۷	۷۰	۲۳	به مربوط رفاهیی خدمات زمینه در گذاری سرمایه افزایش گردشگری
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۶	۱۶	۳۳.۵۲۸	۴۲	۸۲	۱۳۴	۸۲	۴۰	گردشگری بخش با مرتبط جدید اقتصادی های مؤسسه ایجاد

با توجه به میزان احتمال محاسبه شده کوچکتر از رد در سطح ۰/۰۵ می باشد بنا بر این با توجه به میزان احتمال محاسبه شده کوچکتر از رد در سطح ۰/۰۵ می باشد بنا بر این رابطه معنا داری بین نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری در ابعاد اقتصادی و مولفه اشتغال و فعالیت، درآمد اشتغال و توزیع آن، تقویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت، سرمایه گذاری وجود دارد.

جدول ۶- نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در مولفه های اقتصادی

نتیجه رابطه	N	درجه آزادی	سطح معنی دار	میزان آماره	شاخص	
					فعالیت اشتغال و توزیع آن	تفویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت
معنا دار	۳۸۰	/۰۱۱	۸۴	۱۱۶.۲۲۱	گذاری سرمایه	گذاری سرمایه
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۳	۱۲۴	۱۷۰.۸۷۶	درآمد اشتغال و توزیع آن	درآمد اشتغال و توزیع آن
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۰	۴۸	۱۰۳.۴۸۳	تفویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت	تفویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت
معنا دار	۳۸۰	/۰۰۴	۹۲	۱۳۲.۶۹۱		

۵. نتیجه گیری

گردشگری شهری، ترکیب محیط طبیعی، فعالیتهای اقتصادی و فرهنگ خاص موجود در شهر به منظور فراهم ساختن زمینه تغیری و تنوع برای گردشگران و ایجاد فرصتی برای افراد محلی در کسب درآمد بیشتر بدون تخریب عوامل اجتماعی و فرهنگی و زیست محیطی شهرها است همچنین نتایج بدست آمده از تحقیقات میدانی و ارزیابی شاخص‌های مذکور در سطح پل طبیعت تهران، بیانگر این مطلب است که رابطه معنی داری بین پل طبیعت تهران و توسعه گردشگری شهری در مولفه های مولفه اشتغال و فعالیت، درآمد اشتغال و توزیع آن، تقویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت، سرمایه

گذاری رابطه معنا داری وجود دارد. با توجه به مطالعات میدانی به عمل آمده از پل طبیعت تهران می توان چنین نتیجه گرفت که پارادایم توسعه پایدار گردشگری به لحاظ سیاست، برنامه ریزی و ... هنوز از جایگاه مهمی برخوردار نیست و این پارادایم هنوز در سپهر علمی و اجرایی گردشگری شهری حاکم نشده است و همان طوری که از نتایج به دست آمده بر می آید، متاسفانه از فرصت های حاصل از گردشگری برای توسعه پایدار اقتصادی مناسب پل طبیعت تهران بهره برداری نشده و در مقابل تهدیدهای آن در حوزه های مختلف و در برخی موارد تحقق یافته است به طوری که بنابر نتایج صورت گرفته پل طبیعت تهران با چالش ها و مسائل زیادی مواجه اند بنا بر این پیشنهادات زیر ارائه می شود:

- * تلاش تعهد و التزام عملی مدیران شهری و شهرداران جهت پیگیری در تامین منابع مالی مورد نیاز، ترغیب و تشویق و حمایت از سرمایه گذاران بخشهای عمومی و خصوصی در گردشگری شهری و راه اندازی واحدهای تحت عنوان گردشگری شهری در شهرداریها به منظور نظارت بر مطالعات و اجرای دقیق پروژه های گردشگری، تحقق اهداف، سیاستها و مستندات طرحهای شهری مصوب در حوزه گردشگری با نظارت عالی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
- * توسعه نهادها و سازمانهای محلی مرتبط در پل طبیعت تهران برای آموزش مردم و گردشگران به منظور بهره برداری بهینه و هدفمند از منافع واثرات مثبت گردشگری پایدار.
- * تأکید بر برنامه ریزی ، اقتصادی خدماتی به گردشگران شهری به صورت مستمر نه فقط در زمان های خاص از سال، با همکاری بخش های مختلف مدیریت اجرایی شهر و میراث فرهنگی پل طبیعت تهران.
- * توسعه امکانات آموزشی (گردشگری) جهت بکارگیری نیروهای آموزش دیده بومی برای فعالیت و مدیریت در بخشهای مختلف پل طبیعت تهران جهت رسیدن به پایداری در ابعاد مختلف اقتصادی.
- * برداشتن گامهایی چون توسعه اقتصاد پایدار، بهبود بخشیدن به کیفیت خدمات و بالا بردن استاندارهای زندگی شهروندان همراه با حفظ هویت فرهنگی، تاریخی و طبیعی شهرها، افزایش حضور شهروندان در تصمیم گیری ها، آماده کردن شهروندان برای زندگی در جامعه دانش محور ، جهت دست یابی به گردشگری شهری پایدار .

۶. منابع

۱. دیناری، احمد، ۱۳۸۴، گردشگری شهری در ایران و جهان، مشهد انتشارات دانشگاه مشهد.
۲. رهنماei، محمد تقی؛ فرهودی، رحمت الله، دیتمان، اندریاس و قدمی، مصطفی، ۱۳۸۷، بررسی ظرفیت تحمل مقصد گردشگری با تأکید بر جامعه میزان نمونه موردي: مطالعه شهر کلاردشت، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۶۶
۳. رهنماei، محمد تقی، ۱۳۹۰، گردشگری شهری، شهرداری کرمان، استانداری مازندران، شهرداری آمل، انتشارات سازمان شهرداریها و دهیاری های کشور ، چاپ اول
۴. سیف الدینی، فرانک؛ رهنماei، محمد تقی؛ فرهودی، رحمت الله؛ جعفری مهرآبادی، مریم؛ ۱۳۹۳، روش شناسی مطالعات منظر شهری در گردشگری مجله برنامه ریزی و توسعه گردشگری شماره ۸
۵. غضنفر زاده، حسین، کمانداری، محسن، مصطفی پور، نصرت، ۱۳۹۳، جغرافیای گردشگری شهری، انتشارات نورعلم چاپ اول
۶. قرخلو، مهدی، رمضان زاده لسبوئی، مهدی، گلین شریف دینی، جواد؛ ۱۳۸۸، اثرات زیست محیطی گردشگری بر سواحل شهر رامسر فصلنامه پژوهشی جغرافیای انسانی - سال اول، شماره سوم
۷. مهدوی، داوود، ۱۳۹۰، ارزیابی پایداری گردشگری روستایی در ایران مطالعه مورد روستاهای تاریخی و فرهنگی ایران رساله دکتری دانشگاه تربیت مدرس تهران
8. Cooper, C., J. Fletcher, D. Gilbert, S. Wanhill & R. Shepherd(1998), Tourism: Principles and Practice, 2nd Ed. New York: Longm.
9. Timothy, D. J. and Wall, G. (1995). Tourist Accommodation in an Asian historic city, The Journal of Tourism Studies, 6(2): 23-24.
10. Shahabian, P. (2008). Urban Tourism and Development. Bon Journal, 76, 30-35.

پیوست: پرسشنامه تحقیق

بسمه تعالیٰ

با عرض سلام و خسته نباشد

پرسشنامه حاضر به منظور انجام تحقیق دانشگاهی در قالب یک پایان نامه کارشناسی ارشد راجع به «بررسی نقش گردشگری پل طبیعت تهران در توسعه اقتصادی شهر تهران» می باشد و از آنجائیکه دستیابی به نتایج صحیح و ارزشمند بستگی به اظهار نظرهای ارزشمند شما دارد بنابر این مشارکت شما در این عرصه علمی ما را به دست یابی به اهداف تحقیق بیش از بیش یاری خواهد ساخت ، از اینکه فرصتی را در اختیار این جانب و دانشگاه قرار می دهید و به سوالات ذیل پاسخ می دهید ، کمال تشکر را دارد .

مشخصات فردی : نام و نام خانوادگی (اختیاری) :

وضعیت شغل: شاغل بیکار نوع شغل دولتی آزاد (لطفاً نوع شغل خود را دقیقاً ذکر کنید)

سن : مرد زن وضعیت تأهل : متاهل مجرد

وضعیت سواد : بی سواد ابتدایی راهنمایی دیپلم فوق دیپلم لیسانس فوق لیسانس دکتری

نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری

۱- بطور کلی میزان ورود و استقبال گردشگران در پل طبیعت تهران را نسبت به چند سال اخیر چگونه ارزیابی می کنید ؟

از استقبال خیلی زیادی بر خوردار بوده است. از استقبال زیادی بر خوردار بوده است از استقبال متوسطی بر خوردار بوده است از استقبال کمی بر خوردار بوده است

۲. در هر یک از موارد زیر میزان تأثیر نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری به چه میزان مؤثر بوده است ؟

(اطلاع برای هر شاخص با توجه به اهمیت آنها از نظر معیارهای انتخاب شاخص امتیازی بین ۱ تا ۵ مرقوم فرمائید)

معیارهای انتخاب و عملیاتی کردن شاخص						گویه	مؤلفه
۵	۴	۳	۲	۱	نقش پل طبیعت تهران در توسعه گردشگری شهری در ابعاد اقتصادی		
					استمرار و گسترش فعالیت های گردشگری	اشتغال و فعالیت	
					اشتغال افراد غیر بومی در مشاغل سودآور و کلیدی بخش گردشگری		
					رضایت از شغل در بخش گردشگری		
					ایجاد فرصت های شغلی برای زنان		
					ایجاد فرصت های شغلی برای جوانان		
					ایجاد و توسعه ی کارآفرینی، افزایش فرصت های شغلی برای جامعه ی میزان		
					ایجاد درآمد برای نهادهای محلی		درآمد اشتغال و توزیع آن
					کاهش فقر		
					افزایش درآمد کسبه ی محلی		
					ثبت درآمدی		
					افزایش درآمد جامعه ی میزان		
					افزایش نرخ اشتغال در بخش گردشگری به کل اشتغال		

				افزایش تعداد کل شاغلان (مستقیم و غیر مستقیم) در بخش گردشگری	تقویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت
				افزایش درآمد سرانه جمعیت ساکن از گردشگری	
				افزایش کالاهای و تولیداتی که از منابع محلی ساخته شده و در کسب و کار گردشگری عرضه می گردد	
				افزایش بنگاههای اقتصادی کوچک و متوسط محلی مربوط به گردشگری در مقصد	
				افزایش جمعیت محلی در گیر در تجارت گردشگر	
				سرمایه گذاری در خدمات آموزشی تربیتی و اطلاع رسانی	
				سرمایه گذاری افراد بومی در بخش گردشگری	
				افزایش سرمایه گذاری در زمینه ای تأسیسات زیربنایی مربوط به گردشگری	
				افزایش سرمایه گذاری در زمینه ای فعالیت های تولیدی مربوط به گردشگری	
				افزایش سرمایه گذاری در زمینه ای خدمات رفاهی مربوط به گردشگری	
				ایجاد مؤسسه های اقتصادی جدید مرتبط با بخش گردشگری	